

ايا د اسلامي امت زلميان د امريکا کمزوري د امت په گټه بدلولى شي؟ (ژباړه)

څو کاله وړاندې په رسنيو کې د امريکا د زوال په اړه د مقالو ليکنه ډېره کمه وه. خو نن ورځ د امريکايي ځواک زوال د ورځنيو موضوعاتو مهمه برخه گرځېدلې ده. «ايا امريکا مخ پر خور ده؟»، «امريکا په چټکۍ سره مخ پر خور روانه ده»، «په راتلونکي کې د امريکا خور او د چين ځواکمنېدل»، «د امريکا د امپراتورۍ خور به د ديموکراسۍ د ژغورلو هيلې را ژوندى کړي». دا او دې ته ورته سريزي په وار وار د رسنيو په سرتکو کې راغلي او بحثونه پرې شوي دي. سپيني ماڼۍ ته د ټرمپ رسېدلو او د هغه «تر هر څه وړاندې امريکا» شعار هم د امريکا د خور په اړه فکر بدل نه کړ، ان تر دې چې دغه شعار د خور په لور د امريکا تگ نور هم چټک کړ.

د ۲۰۱۸م په جنوري کې گالپ (Gallup) په ۱۳۴ هيوادونو کې نظر پوښتنه کړې او په دې بهير کې دا جوتنه شوې چې په نړۍ کې د امريکا رول د اوباما د ولسمشرۍ په دور کې له ۴۸ سلنې څخه د ټرمپ تر يو کلني ولسمشرۍ وروسته ۳۰ سلنې ته را ټيټ شوی، چې دا د نړۍ د مشرتابه په اړه د گالپ له لورې را ټول شوی تر ټولو ټيټ ريكارډ گڼل کېږي.

يوازې څو لسيزې وړاندې امريکا د شوروي اتحاد د ړنگېدو خوښي لمانځله، په داسې حال کې چې مخامخ يې د هغوی پر وړاندې نه کومه مرمۍ کارولې او نه يې پر وړاندې د امريکا د يو قطبي کېدو او ستر قدرت څرگندونې کړي. د امريکا د هغه مهال دريځ د نن ورځې له دريځ سره ډېر توپير لري.

د نړۍ تر ټولو پياوړی پوځ نه دی بريالی شوی، چې په افغانستان کې د طالبانو تر نامه لاندې يو نامجهز، ضعيف روزل شوی او د مدرسو له زده کوونکو څخه جوړ پوځ مات کړي.

دغه جگړه چې د امريکا د تاريخ تر ټولو اوږده جگړه بلل کېږي، د امريکا د خلکو ملا يې ماته کړې او د سرتېرو روحیه يې کمزورې کړې. له شپاړس کلني جگړې او ميلياردونو ډالرو لگښت سره سره د

افغانستان سياسي وضعیت د پخوا په پرتله نور هم کړکېچن شوی دی. داسې برېښي، چې امریکا د طالبانو د ماتې پرځای د اشرف غني حکومت له ننگونې سره مخ کړی دی.

د بي بي سي تازه راپور ښيي چې په کابل کې د امریکا په ملاتړ د را منځته شوي دولت حالت ترينگلی دی او طالبان په څرگنده توگه د افغانستان ۷۰ سلنه خاوره تر خپل نفوذ لاندې لري. په ورته وخت کې د امریکا د دفاع وزارت د هغه راپور د خپراوي مخه نيولې، چې پکې د افغانستان د بيا رغونې په اړه د ځانگړي څېړونکي ادارې (SIGAR) له لوري د طالبانو تر واک لاندې سيمو کچه ښودل شوې.

د امریکا د کمزورتيا بله نښه د شمالي کوريا د هستوي فعاليتونو په مخنيوي کې پاتې راتلل دي. له ۱۹۹۴م راهيسې واشنگتن په پرله پسې توگه هڅه کوي، چې د پيونگيانگ د اتومي ځواک جوړولو مخه ډب کړي او په دې اړه يې ډېرو تړونونو ته غاړه ايښې، خو بيا هم په ۲۰۰۶م کې شمالي کوريا لمړنی هستوي ازموينه تر سره کړه او د اتومي ځواک لرونکو هيوادونو په قطار کې ودرېد. د شمالي کوريا او امریکا تر منځ اوسنی ترينگلتيا هم د تېر په څېر د امریکا په ناکامۍ سره پای ته رسېږي. امریکا د شمالي کوريا پر وړاندې له پرله پسې اعلاميو، بنديزونو او له چين سره د اتومي جگړې د خطر را منځته کېدو له څرگندونو پرته بل څه نه دي کړي. پيونگيانگ د امریکا له فرصتونو څخه گټه اخيستي او د واشنگتن ډيپلوماتيکې هڅې يې د جنوبي کوريا ولسمشر ته په پيونگيانگ کې د دوه اړخيزو خبرو بلنې ورکولو په موخه له ناکامۍ سره مخ کړي.

ډېر ځله سياسي موخې له جنگ او نظامي ځواک څخه لاس ته راځي او له دې امله مخالف لوري غاړې ايښودنې ته اړ باسي. خو که د نظامي ځواک خبره شي، د افغانستان او شمالي کوريا په قضيو کې د امریکا ناکامې له ورايه ښکاري. که چېرې په نړۍ کې يو زېر ځواک د اوږد مهاله شخړو په پای ته رسولو کې پاتې راځي، نو د لمړۍ درجې نظامي ځواک درلودل هسې يو تشریفاتې چاره ده. دغه دوه اوږد مهاله شخړې د امریکا واقعي زوال په ډاگه کوي. که واشنگتن په افغانستان کې په ټيکاو راورلو کې پاتې راځي او که شمالي کوريا د داسې هستوي ځواک څښتنه گرځي، چې د امریکا خاوره مخامخ گواښلی شي، نو امریکا به د نورو زېر ځواکونو، لکه: چين او روسيې پر وړاندې ځنګه درېږي؟! او د دې ترڅنګ نور کوچني قوتونه، لکه: پاکستان او ترکيه هم په دې توانېدلي، چې د امریکا گټې له گواښ سره مخ کړي.

د امریکا د غوښتنو پر وړاندې د پاکستان درېدل يوه جالبه ننگونه ده. اوس جوته شوي چې په افغانستان کې جگړه ماري مخالفې ډلې لکه: افغان طالبان، حقاني شبکه او نورې جگړه ماري ډلې د پاکستان د پوځ له لوري تجهيز او ملاتړي کېږي. نو ځکه د اسلام آباد له مرستې پرته د واشنگتن او د مخالفينو د رهبرۍ تر منځ د سولې خبرې اترې ناشوني دي. که څه هم پاکستان خپل ستراتيژيک قوت پر افغان مخالفينو له لاسه ورکړی، خو پر مخالفينو د نفوذ ساتلو له لارې کولای شي امریکا ته سخت گزار ورکړي او اوس دا فرصت اسلام آباد لري. بل لوري ته د پاکستان هستوي ځواک دی، د ځينو اټکلونو له مخې د پاکستان د اتومي وسلو کچه به په نږدې راتلونکې کې ۲۴۰ ته ورسېږي. کله چې شمالي کوريا په لږ شمېر اتومي وسلو کولای شي د امریکا کټي وگواښي، نو فکر وکړئ چې پاکستان به د داسې اتومي ځواک په لرلو سره امریکا څومره وگواښلی شي؟! د يوې سمې رهبرۍ په پايله کې پاکستان د دې وړتيا لري، چې له افغانستان سره په گډه امریکا له سيمې وشړي او د هند له لوري د هر راز را منځته کېدونکو گواښونو پر وړاندې د تاکتيکې هستوي وسلو د زېرمو پر مټ مقابله وکړي.

په ورته وخت کې ترکيه، که څه هم يو غير اتومي ځواک دی، خو کولای شي چې په اروپا کې د امریکا د مشرتابه رول تر گواښ لاندې راولي. ترکيه؛ د اروپا په لويه وچه کې د ناتو تر ټولو غښتلي پوځ درلودونکي هيواد په توگه کولی شي، چې د امریکا د نفوذ کچې ته زيان واړوي. د ستراتفورډ «جورج فريډمن» په وينا: د ترکيې پوځونه کولای شي آلمان ته په يوه ساعت او فرانسې ته په نيمه ورځ کې له کوم خنډ پرته ورسېږي. د ناتو په ځواک کې له امریکا پرته يوازې برتانيه کولای شي په لوېديځ کې د ترکيې پر وړاندې ودرېږي.

